

УДК 657.221

В.Ф. Максимова, проф., д-р. екон. наук

Одеський державний економічний університет

Синергетика обліку та контролю в управлінні інвестиційними процесами на промислових підприємствах

Доведена необхідність застосування принципу доцільності при створенні інформації в системах обліку та контролю. Розглянуто шляхи оптимізації управління інвестиційною діяльністю. Обґрунтовано принцип інноваційної спрямованості інвестиційних процесів, як один з основних принципів створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

внутрішній контроль, визначення ризику, економічний контроль, елементи контролю, інвестиційна діяльність, інвестиційні процеси, контрольні дії, інформаційне забезпечення, система контролю, середовище контролю, інформація і комунікація, інформаційна структура компанії, інформаційна сутність обліку та контролю, моніторинг інформації, принцип доцільності, систематизована інформація, управління інвестиційною діяльністю

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні ухвалено низку важливих нормативних документів і створено на державному рівні відповідні установи, котрі зобов'язані регулювати інвестиційну діяльність та сприяти її розвитку. Так, з 1 січня 2006 р. почало функціонувати Державне агентство України з інвестицій та інновацій, основними завданнями якого є участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної інвестиційної та інноваційної політики; координація роботи центральних органів виконавчої влади у сфері інвестиційної та інноваційної діяльності. 12.01.2006 р. ухвалено у новій редакції Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»; 10.04.2006 р. Указом Президента України № 300 затверджено «План першочергових заходів у сфері інвестиційної діяльності».

На створення привабливого інвестиційного клімату та розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності з метою забезпечення сталого економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення України спрямована Програма розвитку інвестиційної діяльності до 2010 року, яка поширюється на всі види інвестицій, у тому числі іноземні. Реалізація цієї програми забезпечить створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні, поліпшить її привабливість для іноземних інвесторів шляхом активізації інвестиційної діяльності, вдосконалення державного регулювання підприємницької діяльності, забезпечення стабільності відповідного законодавства; усунення неоднозначності трактування нормативно-правових актів, завершення судової реформи, удосконалення нормативної бази з питань реалізації прав власності, завершення адміністративної реформи, забезпечення публічності та прозорості у прийнятті рішень органами влади, сприяння розвиненості ринків капіталу, насамперед, банківського сектору, фондового та страхового ринків; зменшення податкового навантаження; забезпечення стабільності політичного середовища, запровадження ефективних методів корпоративного управління.

З урахуванням результатів VII засідання Консультативної ради з питань іноземних інвестицій в Україні для створення сприятливих умов розвитку інвестиційної діяльності й усунення перешкод у її здійсненні Указом Президента № 300 від 10.04.2006 р. затверджено «План першочергових заходів у сфері інвестиційної діяльності», яким передбачено здійснити низку заходів стосовно питань права

власності, землекористування, усунення адміністративних перешкод по здійсненню інвестиційної діяльності, спеціальних режимів стимулювання інвестиційної діяльності, податкової політики банківських та небанківських фінансових установ, питань комплексного розвитку економіки та створення позитивного іміджу України.

Пошвавлення інвестиційних процесів має бути зміцнене державними діями, спрямованими на стимулювання довгострокового інвестування, зокрема на: переорієнтацію виробництва на випуск продукції, яка реально забезпечується споживчим попитом; проведення активної політики ресурсозбереження; вдосконалення відносин між державою і суб'єктами підприємницької діяльності. Виходячи з цього, подальше нарощування інвестиційної активності й надалі залишається вагомим чинником стабілізації та вирішення основних соціальних завдань, підвищення рівня життя населення України.

Не можна не погодитись, що найбільш ефективним напрямком державної діяльності стосовно нормалізації інвестиційного процесу повинне стати не пряме фінансування величезної кількості об'єктів, а оптимізація макроекономічних показників поряд із забезпеченням економічного порядку і більш справедливого розподілу створюваних благ [1, С.48]. Однак потрібен не лише комплекс адекватних заходів, які сприяли б розвитку інвестиційного процесу й сталому економічному зростанню взагалі, але також конкретне удосконалення управління інвестиційною діяльністю безпосередньо на підприємствах України. Проблема полягає у формальному підході до створення сприятливого інвестиційного клімату, у відсутності реального механізму реалізації структурних і управлінських перетворень не лише на державному рівні, але на мікрорівні – рівні безпосереднього управління інвестиційними процесами на промислових підприємствах.

Аналіз досліджень і публікацій. Беззаперечно мають рацію автори, котрі у своїх публікаціях акцентують увагу на необхідності підвищення впливу держави на промислову політику [1, С.51]. Враховуючи те, що на сьогодні більшість підприємств розвивається за рахунок внутрішнього інвестування, держава має стати на захист розвитку українського підприємництва, здійснивши низку заходів для сприяння залученню іноземних інвестицій.

Автори відзначають, що забезпечення ефективного розвитку вітчизняної економіки є одним із пріоритетних завдань сьогодення. Його вирішення можливе за умови поглиблення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, формування конкурентоспроможних підприємницьких структур, здатних зайняти своє місце у глобалізованому, складному, динамічному і взаємопов'язаному економічному просторі, здатних досягати головного цільового орієнтиру усієї їх діяльності, а саме: підвищення конкурентоспроможності. Діяльність підприємства тоді буде близькою до вказаного орієнтиру, коли воно не лише заохочуватиме інвесторів до вкладання капіталів в його бізнес, але формуватиме вагомі та стійкі конкурентні переваги, завойовуючи прихильність споживачів чутливістю до їхніх потреб і пропонуючи кращі способи їх задоволення, ніж конкуренти, що, у свою чергу, можливе лише за умови впровадження інноваційних технологій [1, С.52].

В окремих монографіях досліджуються досить важливі аспекти розвитку інвестиційної діяльності стосовно пошуку шляхів удосконалення механізму стимулювання інвестицій в реальний сектор економіки, удосконалення їх структури як чинника розвитку національної економіки тощо [2, С.119]. Однак недостатньо уваги науковці приділяють моніторингу інвестиційних процесів у внутрішньому середовищі господарюючого суб'єкта. Складається враження, що зусилля як господарників, так і науковців спрямовано лише на заохочення інвесторів до співпраці по одержанню інвестицій. А вже потому їх рух губиться у надрах диверсифікованого підприємства

корпоративного типу з багаторівневою як у вертикальному, так і в горизонтальному спрямуваннях системою управління.

Розгляд інформаційного забезпечення управління інвестиціями передбачує дещо ширшу за змістовним тлумаченням термінологію у визначенні його суб'єкта. У сучасній науковій літературі активно використовуються поняття «корпорація», «компанія», «фірма». Їх визначення зводиться до декількох формальних ознак: розвиненість системи господарських зв'язків; розвиненість організаційної структури; широкий діапазон видів діяльності; штат професійних управляючих. У такому розумінні до визначення корпорації, відповідно до наведених вище ознак, підходить відкрите акціонерне товариство. В українському законодавстві відсутня така організаційно-правова форма, як «корпорація». Цим обумовлюється відсутність понять «корпоративне управління», «корпоративний контроль», «корпоративні інформаційні системи». Однак усі ці терміни мають право на життя і можуть бути прийнятні для зручності при визначенні відповідних суб'єктів і процесів.

Зміст корпоративного управління полягає у формуванні внутрішньої системи контролю за діяльністю менеджерів компанії від імені її власників (інвесторів), а також інших заінтересованих груп [3, С.45]. Зростає необхідність ефективного управління компанією і ефективного внутрішнього контролю. Мається на увазі широкий діапазон задач за усіма аспектами класичного управління і контролю господарських операцій з ресурсами, кадрами, виробництвом, фінансами, інвестиціями. Російські вчені підкреслюють, що у складі механізму інвестиційного менеджменту важливе значення мають системи і методи внутрішнього інвестиційного контролю, як невід'ємні складові частини побудови усєї системи управління з метою забезпечення його ефективності [4, С.127].

Науковці та практики висловлюють однастайну думку стосовно того, що усі види бізнесу потребують діяльності систем внутрішнього контролю, особливо такі компанії, котрі мають філіали [5, С.263]. Якби зміни не відбувались в напрямках і особливостях роботи зовнішніх контролерів, зараз вже є загальноприйнятим, що задачі служби внутрішнього контролю чітко визначені і вона повинна розвиватись паралельно з ростом комп'ютерних інформаційних систем. Проблемно невирішеним питанням залишається недостатність інтегрування контрольної функції в управлінський процес, що ускладнює розвиток науки і унеможлиблює організацію внутрішнього контролю як системи в розгалужених економічних структурах. Вирішення її вбачається нами шляхом застосування системного підходу до наукового обґрунтування розробки системи внутрішнього економічного контролю як однієї з інформаційних підсистем в управлінні інвестиціями.

Формування цілей статі. Метою даної статті є викладення результатів розгляду інформаційної сутності обліку та внутрішнього економічного контролю з точки зору системного підходу. У процесі пошуку шляхів до вирішення окресленої вище наукової проблеми та досягнення мети статті передбачено розгляд низки завдань, а саме: проаналізувати комунікативну властивість системи контролю; впорядкувати визначення межі зовнішнього середовища, в середині якого функціонує означена система; сформулювати вимоги до інформації для потреб системи внутрішнього контролю; провести аналіз традиційної інформаційної інфраструктури компанії; розглянути можливість побудови інтегрованих корпоративних інформаційних систем, які б забезпечували ефективне управління інвестиційними процесами на вітчизняних промислових підприємствах.

Досягнення окресленої мети є реальним кроком до розвитку як економічної науки, так і практичної діяльності, бо саме розвиток у його філософському тлумаченні означає незворотні, спрямовані, закономірні зміни об'єктів. Незворотність характеризує

рух системи тільки у певному напрямі, без можливості природного повернення у попередній стан. Спрямованість характеризує здатність системи змінюватися в одних напрямках більше, ніж в інших, тобто показує вектор розвитку; закономірність забезпечує змінам відповідність причинно-наслідковим зв'язкам, коли за тих самих обставин у системі відбуватимуться аналогічні зміни. Лише одночасна наявність усіх зазначених характеристик виділяє процеси розвитку серед інших змін, оскільки зворотність змін характеризує процеси функціонування (циклічне відтворення постійної системи функцій); відсутність закономірності властива випадковим процесам катастрофічного типу; за відсутності спрямованості зміни не можуть накопичуватися, і тому процес не має притаманної розвитку єдиної, внутрішньо взаємопов'язаної лінії. В результаті розвитку виникає новий якісний стан об'єкта, який відображає зміну його складу чи структури.

Виклад основного матеріалу дослідження. У світлі вирішення окреслених завдань вельми важливим є питання стосовно вимог до інформації та принципів щодо її формування. Управління здійснюється за допомогою інформаційної системи, котра є його засобом [6, С.110]. Як справедливо зауважується в окремих публікаціях, на жаль, сучасна теорія обліку та розкриття інформації спрямована в основному на формування змісту та принципів поточної операційної діяльності підприємств. Вона не враховує технологічних, організаційних та правових особливостей реалізації інвестиційних процесів та проектів [7, С. 31].

Дослідники якості інформації обов'язково виокремлюють властиві їй правильність, точність, обґрунтованість, достовірність, надійність [8, С.220; 9, С.21]. Цей перелік, на наш погляд, необхідно доповнити такими вимогами, як своєчасність, оперативність надходження і використання інформації у процесі контролю; повнота – не повинно бути упущень суттєвої для управління інформації; деталізація – інформація повинна бути деталізованою за центрами витрат; зрозумілість – інформація не повинна потребувати додаткових пояснень, розшифровок; аналітичність – інформація повинна бути корисною для всебічного її аналізу; релевантність – необхідність і корисність інформації для прийняття управлінських рішень; економічність інформації – ефект від використання повинен перевищувати витрати на її отримання; систематизованість – інформація повинна піддаватись чіткій систематизації відповідно до об'єктів контролю і його цілей. Несистематизована інформація – це просто відомості [10, С.172].

Окрім того, нерухома, невикористана, по суті справи – надлишкова інформація, приносить системі управління мало зиску. Управління системою можливе за наявності оптимального, рухомого потоку доцільної інформації стосовно змін у системі. Лише на такому підґрунті може бути забезпечена успішна діяльність будь-якого підприємства.

Для успішного управління компанією менеджерам потрібна оперативна інформація про результати їх управлінського впливу на об'єкти управління. У цьому сенсі корпоративний контроль є необхідною, самостійною функцією управління. Удосконалення корпоративного внутрішнього контролю сприяє підвищенню внутрішньої ефективності процесів управління в компаніях і їх переходу на якісно новий рівень. Отже, для управління інвестиційними процесами на підприємстві потрібен потік відомостей про зміни в системі, котрий формується з урахуванням принципу оперативності інформації.

Основною перешкодою, яка не дозволяє реально оцінити ефективність облікової інформації за твердженням Б. Нідлза, Х. Андерсона, Д. Колдуелла є те, що готують інформацію і несуть затрати по ній одні користувачі, тоді як вигоди від її використання одержують інші [11, С.119]. Це стосується, насамперед, інформації, пов'язаної з інвестиційною діяльністю. З одного боку, підприємство (фірма) готує і через публічну звітність розкриває інформацію про свою діяльність з метою пошуку потенційних

інвесторів. З іншого боку, воно може використовувати третіх осіб для визначення ефективних напрямів фінансового інвестування при формуванні власного інвестиційного портфеля. Свого часу у вітчизняній практиці також були спроби оцінити облікову інформацію з допомогою вартісних показників, розробити методику визначення ефективності інформації зіставленням доходів і витрат. Однак, через неможливість реальної оцінки інформації дані методики не знайшли практичного застосування.

Незважаючи на труднощі вартісної оцінки інформації, на нашу думку, було б несправедливо недооцінювати згадане основоположне обмеження «вигода вище від витрат». Відступ від даного принципу може призвести до появи надлишкової, непотрібної інформації, яка не впливає на прийняття рішень, або дублюється у різних варіаціях. Прикладом цьому може бути одночасне ведення кількох паралельних систем обліку і звітності на деяких спільних підприємствах України [7, С.32]. Не заперечуючи доречності подібних міркувань слід, все ж, наголосити, що в управлінні інвестиціями обмеження типу «вигода вище від витрат» стосовно інформаційного забезпечення практично нівелюється значущістю об'єкта. Більш того, поява надлишкової, непотрібної інформації не обов'язково суперечить обмеженню «вигода вище від витрат» і навпаки: відсутність зайвих відомостей не гарантує його додержання. Для сучасного управління таких відомостей замало, тим більше, що витрати на адміністрування можуть бути зменшені за рахунок переформатування бізнес-системи. Це може поліпшити структурну взаємодію і розширити можливості кількісного зростання, появи синергетичного ефекту як сукупного підсумку цілеспрямованих дій. Стосовно управління інвестиціями як, власне, й іншими об'єктами, слід додержуватись принципу доцільності систематизованої інформації. Окрім того, ефективне корпоративне управління інвестиціями потребує її прозорості. Це призводить до більш повного розкриття для суспільства результатів діяльності корпорації, прийняття більш передбачуваних рішень і значною мірою сприяє доведенню до мінімуму тіньового бізнесу.

У такому контексті великого значення набуває економічний контроль як одна з основних управлінських функцій, одним із основних об'єктів якого є інвестиції та процеси їх освоєння.

Комітет приватної добровільної організації спонсорів комісії Тредвей, ціль існування якої – покращення якості фінансової звітності компаній, розробила і видала документ «Внутрішній контроль – взаємозв'язана інтегрована система» [12, С.756]. Ідея документа полягає в тому, що система охоплює п'ять взаємозв'язаних елементів: середовище контролю; визначення ризику; контрольні дії; інформація і комунікація; моніторинг (спостереження) за здійсненням контролю. Як бачимо, інформація та комунікація подаються нероздільно один від одного. Отже, характеристика контролю у корпорації лише як процесу визначення, оцінки й інформації про відхилення фактичних даних від їх заданих значень, а також про результати аналізу цих відхилень є неповною [13, С.7]. Ефективність функціонування системи контролю залежить не лише від якості інформаційного забезпечення органів контролю, але також від її здатності до комунікативності.

Контроль є універсальним засобом одержання інформації завдяки зворотному зв'язку, в якому яскраво виявляється його інформаційна сутність [14, С.4]. Ця його здатність започатковує один із важливих принципів створення системи внутрішнього корпоративного контролю – комунікативність. Іншими словами, йдеться про взаємозв'язок [15, С.73].

Комунікативність характеризується насиченістю системи контролю інформацією; здатністю до зворотного зв'язку; відповідністю якості процесу контролю

вимогам до інформаційного його забезпечення; зв'язком користувачів системи з виробником контрольної інформації і постачальником системи. Одна із форм зворотного зв'язку в управлінні підприємством – контроль, який дає інформацію про виконання розпоряджень вищого органу управління [14, С.14].

Інформація, що її отримує система контролю із зовнішнього середовища, суттєво впливає на її стан. Більш того, вплив зовнішнього середовища такий, що він задає цілі і параметри функціонування системи контролю. Все це – нормальні відносини системи із зовнішнім середовищем. Система контролю адекватно віддзеркалює ці вимоги. Таке твердження пояснюється тим, що насамперед вивчають якість отриманих для контролю документів, інформації, зовнішнє середовище і його вплив на формування інформації та проходження контрольного процесу, тобто опрацьовують входні параметри системи; якщо це можливо, регулюють відносини із зовнішнім середовищем і тільки після цього приступають до підвищення якості контрольного процесу шляхом пред'явлення конкретних вимог до контролерів.

Для успішного управління інвестиціями і функціонування ефективної системи внутрішнього контролю є сенс у впровадженні інтегральної корпоративної інформаційної системи, яка б відповідала сучасним вимогам щодо забезпечення системи внутрішнього економічного контролю і управління як інвестиційними процесами, так і діяльністю корпорації в цілому. До недавнього часу в компаніях переважала централізація прийняття рішень, коли потоки інформації підіймались вгору управлінською ієрархією, після чого директивні вказівки спускались донизу. В таких компаніях прийняття рішень уповільнювалось. Часто рішення ставали неадекватними виробничій ситуації.

В наш час інформаційна структура компанії складається з великої кількості інформаційних систем різного профілю. Вони виконують, як правило, функції підтримки окремих підрозділів і процесів. Такі системи підтримки відокремлені, не взаємодіють одна з одною, ускладнюють процес збору необхідної інформації. До типових недоліків інформаційних потоків можна віднести дублювання отримуваної інформації; відсутність однозначного розподілу відповідальності за інформацію, що міститься в документах; несвоєчасність надання інформації; надання неякісної інформації, після отримання якої можуть знадобитись розшифровки, уточнення; відсутність суттєвої (релевантної), необхідної інформації. Це призводить до того, що управлінці не мають чіткого уявлення про діяльність компанії. Розподіл інформації у розрізі великої кількості незалежних систем може не лише ускладнювати процес контролю і управління, а й чинити негативний вплив на загальну ефективність компанії і результати її діяльності в інвестиційній сфері.

Для запобігання прояву такого негативу доцільним є впровадження на вітчизняних підприємствах інтегрованих корпоративних інформаційних систем, які, на наш погляд, створять оптимальні можливості для функціонування системи внутрішнього контролю й оптимізують інформаційне забезпечення управління інвестиціями.

Ефективність і доцільність функціонування системи започатковує середовище контролю, котре визначає те, як уся організація, підприємство відноситься до нього. Фахівці наводять такі фактори, що впливають на середовище контролю [16, С.173]: порядність та етичні цінності; рівень бажання контролерів бути компетентними; рівень залучення керівництва підприємства і аудиторського комітету підприємства (в Україні – ревізійна комісія); філософія менеджменту і оперативний стиль менеджерів; структура організації; розподіл влади і відповідальності; правила і традиції роботи з кадрами.

Автори мають сенс також при розгляді ефективності бухгалтерської системи, котра, на їх думку, повинна проявитись в установленні методів, з допомогою яких: визначають і запишуть усі достовірні господарські операції; своєчасно визначають достатні деталі, щоб зробити правильну класифікацію зафіксованих господарських операцій у фінансовій звітності; проведуть їх оцінку у тому вигляді, який зробить можливим їх відображення у фінансовій звітності; визначають період часу, в якому виникли господарські операції, щоб записати їх у правильний бухгалтерський період; правильно покажуть господарські операції у фінансових звітах. Іншими словами: сформулюють достовірну інформацію системи, котра складається із методів і записів, створених для обробки ділових подій (господарських операцій) і складання звітності про майно і операції [16, С.187].

Системне забезпечення інформацією інвестиційних процесів є важливим інструментом управління ними саме у прояві взаємозв'язку процесів і інформації. Інформація характеризується чотирма її проявами: як інструмент підтримки ділових інвестиційних процесів; як інструмент процесу оперативного управління інвестиціями; як інструмент управління інвестиційною стратегією; з точки зору підходів до ролі і значення інформації в управлінні інвестиціями. Наприклад, Мессієр цитує Гарвіна, який з'ясував, що на самих успішних заводах кондиціонерів в Японії головною складовою успіху виявилась не його організаційна структура, не кількість інспекторів, а ефективність управління і моніторинг інформації про якість продукції [16, С.193].

Визначення ризику передбачує, що повинні враховуватись зовнішні і внутрішні події й умови, котрі можуть проявитись і негативно вплинути на здатність компанії записувати, обробляти, узагальнювати та складати звіти про фінансову інформацію. Ділові ризики можуть змінюватись.

До найбільш важливих контрольних дій у сфері управління інвестиціями слід віднести перевірку, перегляд виконаної роботи; її якісний і кількісний аналіз; обробку інформації. Підлягають виокремленню два рівні контролю за інформацією: загальний і специфічний. Приклад загального контролю: на підприємстві впроваджують інформаційну систему. Контролери перевіряють: чи придатна система для підприємства в цілому; чи здатна вона функціонувати як інтегрована корпоративна інформаційна система.

Специфічний контроль зв'язаний з обробкою безпосередньо операцій з інвестиціями і допомагає гарантувати повноту і акуратність бухгалтерських записів, правильність і достовірність інформації. Підприємство повинно відпрацювати такий процес обробки інформації, щоб уся необхідна і достовірна інформація була записана, знайшла відображення в ІКІС, була проконтрольована, відхилення проаналізовані.

Окрім перевірки, аналізу роботи й обробки інформації, існує фізичний контроль, наприклад: захист інформації в комп'ютері; забезпечення зберігання цінностей; і т.п. У процесі внутрішнього контролю перевіряють також розподіл обов'язків, а саме: дозвіл провадок (наприклад, підпис чека головним бухгалтером); запис провадок; доступ до майна.

Беззаперечно необхідним є зворотній зв'язок, коли управлінська система здійснює моніторинг (спостереження) за проведенням контрольних дій. Моніторинг – це процес, який визначає якість внутрішнього контролю протягом часу. Це означає, що відповідний персонал своєчасно визначає склад і контрольні процедури, здійснює необхідні контрольні дії. Моніторинг може провадитись шляхом нескінчених дій (як хронометраж) або шляхом окремої, вибіркової оцінки контролю.

Інформація про процес має значення тільки тоді, коли вона покращує бізнес відповідно до його стратегії [15, С.117]. Менеджмент повинен спостерігати за внутрішнім контролем, щоб визначити, чи він діє так, як заплановано і чи змінюється

він відповідно до змінень у внутрішньому, зовнішньому контрольному середовищі, в умовах здійснення інвестиційних процесів і управління ними.

Отже, інновація інвестиційного процесу має сенс лише якщо вона покращує бізнес у напрямку, сумісному зі стратегією корпорації. Взагалі інформація про процес управління інвестиціями неможлива – чи у кінцевому підсумку інцидентна, – без фокусування контрольних процедур на стратегічній частині цього бізнесу з урахуванням його головних цілей.

Це – життєво важливий аспект через те, що інформаційні потоки для потреб контролю повинні бути органічно вмонтованими в загальну інформаційну систему компанії. Водночас інформація, що її продукує система внутрішнього контролю інвестицій, як складова частина загального інформаційного потоку, забезпечуватиме концентрацію управлінських дій на пріоритетних напрямках інвестиційної діяльності підприємства з метою реалізації його інвестиційної стратегії.

Висновки даного дослідження. Інвестиційні процеси пов'язані з рухом капіталів, який у свою чергу зумовила глобалізація світової економіки. Пошук шляхів до удосконалення інформаційного забезпечення управління інвестиційними процесами є важливим з точки зору їх безпосереднього взаємозв'язку з процесами суспільного економічного відтворення.

У свою чергу такі відносини сприяють обґрунтованому вибору концепцій та розробці моделей розвитку економіки, раціональній побудові механізмів реалізації стратегічних концептуальних положень інноваційно-інвестиційного розвитку, включаючи ринкові механізми управління на всіх його ієрархічних рівнях, а також удосконаленню, підвищенню якості й ефективності функціонування на цій основі систем внутрішнього економічного контролю. В минулому його оновлення відбувалося з урахуванням дії закону адекватності систем внутрішнього економічного контролю рівневі розвитку економіки суспільства, притаманних йому економічних відносин та сформованому культурно-ментальному середовищу. Зараз йдеться про іншу концепцію.

Якісно новий рівень інноваційно-інвестиційних процесів як в економіці в цілому, так і на окремо взятому підприємстві, їх глобалізація поставила нові задачі перед управлінням процесами економічного відтворення і обумовила потребу повнішого використання можливостей усіх галузей економічної науки. Особлива місія в цьому зв'язку покладається на системний внутрішній економічний контроль, котрий, за умови реалізації його функцій, у змозі здійснити ефективне інформаційне забезпечення управління інвестиціями.

Проблеми інформаційного забезпечення корпоративного управління інвестиціями можуть бути успішно вирішені впровадженням на підприємствах інтегрованої корпоративної інформаційної системи, ядром якої є інформаційна підсистема внутрішнього економічного контролю.

Створення нової системи управління промисловістю має стати одним із основних напрямів діяльності держави, що сприятиме розвитку національних та транснаціональних корпорацій і спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, які полегшили б рух капіталів в економіці, забезпечили довгострокове інвестування коштів.

Необхідною передумовою сприятливого режиму іноземних інвестицій є забезпечення розвитку підприємств в інноваційному спрямуванні. Реалізація вказаної передумови є підґрунтям для визначення одного із основних принципів розвитку інвестиційної діяльності в Україні взагалі і в промисловості, зокрема, – принципу інноваційного спрямування інвестиційних процесів. Втілення цього принципу у реальну сферу економіки та його ефективний прояв можливий у разі включення

інноваційного спрямування інвестиційних процесів до загальнодержавних задач, забезпечення державною підтримкою та фінансуванням пріоритетних напрямів науки.

Інновація інвестиційного процесу має сенс лише якщо вона покращує бізнес у напрямку, сумісному зі стратегією корпорації. Взагалі інформація про процес управління інвестиціями неможлива – чи у кінцевому підсумку інцидентна, – без фокусування контрольних процедур на стратегічній частині цього бізнесу з урахуванням його головних цілей. Тому використання результатів даного дослідження вбачається нами у продовженні пошуку удосконалення управління інвестиційними процесами саме в окресленому вище напрямку.

Список літератури

1. Марцин В.С. Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в економіці України // Актуальні проблеми економіки, 2007. – №35(71). – С.47-53.
2. Забарна Е.М. Інноваційно-інвестиційний фактор економічного розвитку України. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України 2006. – 304с.
3. Мазур І.І. Корпоративний менеджмент. – М.: Высшая школа, 2003. – 1077с.
4. Бланк І.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 552с.
5. Друкер, Питер Ф. Задачи менеджмента в XXI веке. – М.: Изд. Дом «Вильямс», 2003. – 272с.
6. Финансовое планирование и контроль: Пер. с англ./ Под ред. М.А.Поукока и А.Х.Тейлора. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 480с.
7. Крупка Я.Д., Мельник А.Р. Застосування принципів обліку та розкриття інформації в процесі інвестиційної діяльності / Наукові праці КНТУ: Економічні науки, вип. 12, ч.ІІ. – Кіровоград, 2007. – 384с. – С.31-35.
8. Білуха М.Т. Курс аудиту. – 2-ге вид., перероб. – К.: Вища шк.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 574с.
9. Паниотто В.И. Качество социологической информации. – К.: Наукова думка, 1986. – 208с.
10. Фатхутдинов Р.А. Система менеджмента. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 352с.
11. Нидлз Б., Андерсен Х., Колдуелл Д. Принципы бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. Я.В.Соколова. – 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 496 с.
12. Committee of Sponsoring Organizations of the Tradeway Commission (COSO). COSO (<http://www.coso.org>)
13. Лапухин Н.В., Подольский В.И. Экономическому контролю – современные технологические решения. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 240с.
14. Жуков Р.Ф. Основные понятия кибернетики и исследования операций и возможности применения их в управлении производством. – Ленинград: ИПК СП, 1975. – 36с.
15. Davenport T. Process Innovation. Boston: Mass.: Harvard Business School Press, 1993. – 337p.
16. Auditing: a systematic approach / William F. Messier, Yr. – McGraw-Hill Companies, 2000. – 806p.

В. Максимова

Синергетика учета и контроля в управлении инвестиционными процессами на промышленных предприятиях

Доказана необходимость применения принципа целесообразности при создании информации в системах учета и контроля. Рассмотрены пути оптимизации управления инвестиционной деятельностью. Обоснован принцип инновационной направленности инвестиционных процессов, как один из основных принципов создания благоприятного инвестиционного климата в Украине.

V. Maksimova

Synergetics of account and control in a management investment processes on industrial enterprises

The necessity of application of principle of expedience at creation of information in the systems of account and control is proved. The paths of optimization of management by investment activity are considered. Principle of innovative orientation of investment processes is grounded, as one of basic principles of creation of favourable investment climate in Ukraine.

Одержано 22.12.09